

AVTONOMIST

Celoletna na-
ročnina 120 K,
mesečna 10 „
Posamezne
številke se ra-
čunijo po 2 K.
Inserati
se računajo:
pol str. 1000 K,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglaših
beseda 1 K.

:: Izhaja vsak ponedeljek zjutraj. ::

Najnovejše.

Državni podtajniki.

Zagreb, 18. decembra. Sporazum med demokrati in radikali predvideva tudi ustanovitev državnih podtajnikov. Državni podtajnik v ministrstvu notranjih del bi postal belgrajski advokat in poslanec Čeda Kostić (radikal). Tudi finančni minister Kumanudi naj bi dobil svojega državnega podtajnika, pripadajočega radikalni stranki, toda radikalna stranka na to mesto skoro gotovo ne bo imenovala svojega pristaša, ker noče prevzeti sodgovornosti za nered v finančni upravi.

Glede kompetence državnih podtajnikov določa ustava v čl. 90.: „Pri ministrstvih se smejo po izkazani potrebi ustanoviti državna podtajništva za določene del poslovanja iz te stroke državne uprave. Državni podtajniki, če so vzeti

iz parlamenta, ne izgube svojega mandata.“

Ustava torej določa državnim podtajnikom določene del poslovanja. Kako je ta del poslovanja določen, o tem ni nikjer nobene posebne določbe. Zato ni dvoma, da bo zaradi te nejasnosti došlo kmalu do sporov, med ministri in njihovimi podtajniki, ker so jih ustanovili sedaj sporazumno zaradi medsebojne kontrole, ustava pa določa delitev poslovanja. Enega in istega ministrstva ne moreta voditi istočasno demokrat in radikalec. V tem nasprotju tiči kal bolezni, ki bo izzvala v kratkem novo krizo. Zato smatrajo parlamentarni krogi, da se je kriza rešila na kratak način zato, da bi pri volilnem zakonu lahko sodelovali demokrate in radikali, na kar bi razpisali nove volitve.

Sporazum med Avstrijo in Češko.

Dunaj, 18. decembra. Med Češko in Avstrijo je sklenjen političen sporazum. Sporazum obsega zagotovitev lojalne nevtralnosti in ustanovitev mirovnega razsodišča, ki naj rešuje vse spore med obema državama.

Dunaj, 18. decembra. Kakor hitro se je zvedel sklep o političnem spora-

zumu med Avstrijo in Češko, so začeli intrigirati Italijani proti sporazumu. Začeli so v Berlinu namigavati, da se bo Italija zavzela za priključitev Avstrije k Nemčiji, da se tako osnuje velik nemško-italijansko-madžarski blok v Srednji Evropi.

Briand in Lloyd George.

Dunaj 18. decembra. Danes je došel francoski ministrski predsednik Briand v spremstvu finančnih strokovnjakov v London, odkoder odpotuje v Chequers, kjer se bo sestal z Lloydom Georgejem. Posvetovanja obeh državnikov so finančnega značaja in veljajo

predvsem ureditvi vprašanja nemške vojne odškodnine. Angleži stoje na stališču, da je treba določbe glede vojne odškodnine temeljito revidirati. Francija pa trdovratno zahteva polno izplačilo, ker francoski državni proračun temelji na točnem izplačevanju odškodnine.

Dnevne vesti.

Znamenito pismo bivšega cesarja Karla. Pred dvema ali tremi dnevi je priobčil „Slov. Narod“ dnevno vest, da „utegne“ „Avtonomist“ tudi še po novem letu izhajati, ker „stoje za njim ljudje, ki imajo baje mnogo denarja.“ Proti besedici „baje“ moramo odločno protestirati, ker se s tem izpodkopava naš doslej pri vseh bankah, hranilnicah in posojilnicah Slovenije do sodnega dne nomejeni kredit. Da škodo, ki jo je nam napravil „Slovenski Narod“ s svojim nerodnim „baje“, zopet popravimo, priobčujemo sledeče pismo, ki smo ga prejeli istega dne, isto minuto, ko je „Narod“ priobčil svojo notico. Pismo se glasi: „Monsieur! La conférence des ambassadeurs m'a décrété 25.000.000.000 francs d'apanage, payables par les états successeurs. Je cède la part à payer par l'état Yougoslave à l'„Avtonomiste“, qui peut bien la céder à la rédaction du „Slovenski Narod“. — Madeira (Funchal) le 15 décembre 1921. — Charles Habsbourg.“ — V slovenskem prevodu: „Gospod! Veleposlaniška konferenca mi je določila 25 milijonov (milijard ali trilionov) frankov apanaže. Izplačati mi jo morajo nasledstvene države. Delež, ki mi ga naj plača Jugoslavija, prepuščam „Avtonomistu“, ki ga po svoji dobri volji lahko odstopi uredništvu „Slov. Naroda“. — Madeira (Funchal) 15. decembra 1921. Karl Habsburg.“ Pa naj še kdo reče, da imamo „baje“ denar! Ker pa nismo maščevalni in imamo tudi svojega denarja na mernike — in sicer v zlatu, ne v papirju, zato se poslužujemo pravice, ki nam je dana v besedah „peut bien“, in odstopamo dobre volje svoj delež „Narodu“. Kar ponj naj pride.

Opomin. V Belgradu je poneveril neki slovenski uradnik večjo vsoto denarja. „Jutro“ zato opominja avtonomiste, naj ne govore več o korupciji pri

Srbih, ker se dobe nepošteni ljudje tudi med Slovenci. To je res. Toda nekaj drugega je govoriti o osebah in nekaj drugega o sistemu. Nepoštene osebe se najdejo povsod in dokler bodo ljudje ostali ljudje, bo vedno potreben tudi kazenski zakonik. Človeške narave ne moremo izpremeniti. Izpremeniti pa se da sistem, ki omogoča korupcije na debelo. Da različne komisije oškodujejo državo letno za težke milione, ni toliko krivda ene posamezne osebe, ampak to leži v sistemu komisij. Da se razno državi potrebno blago ne nabavlja potom rednih in poštenih licitacij, ampak se oddajajo dobave večinoma pod roko ali potom navideznih javnih ponudb, ni toliko krivda ene posamezne osebe, ampak ta leži v obstoječem sistemu licitacij, ki ga je mogoče izpremeniti. Z osebami naj se pečajo sodišča, s sistemi pa politiki in javnost.

Draginja. Mesar pravi: „Hvala bogu, meso je zopet dražje.“ — Mekar pravi: „Čast Materi božji.“ — Moka pravi: „Čast sv. Jožefu, zelje bo drago, ker ne bo ne moka, ne mesa.“ — Konsument: „Čast Bogu, Materi božji in sv. Jožefu — ali bomo sedaj po ceni živeli!“

Zdravstvo stanje g. dr. Iv. Tavčarja. Kakor izvemo, se je zdravstvo stanje g. dr. Tavčarja pred par dnevi trenutno nekoliko poslabšalo, toda zopet obrnilo na bolje. Naravnost občudovanja vredna pa je njegova duševna svežost in čilost, ki daje upanje, da nam ostane še dolgo ohranjen.

Oddaja premoženja na Poljskem. V poljskem parlamentu je bil sprejet zakonski načrt za oddajo premoženja. Uradni proračun predvideva, da bo dobila država okrog 80 milijard poljskih mark dohodka.

Dve mentaliteti.

(Glad v Rusiji in diplomacija.)

Na Ruskem razsaja še vedno glad. Prinesla ga je letošnja suša. Tisoči mrjo gladu.

O tem so slišali tudi visoki gospodje pri novo kreirani „Zvezi narodov“, ki ima svoj sedež v Ženevi. Na svoji drugi seji so ti visoki gospodje razpravljali o tem, ali naj se ruskemu narodu pomaga ali ne. Na tej seji je visokim tem gospodom govoril tudi znani skandinavski človekoljub dr. Nansen o potrebi, da se pomaga gladujočemu ruskemu narodu med drugim takole:

„Od dvajset do trideset milijonov ljudi je v tem času v nevarnosti smrti od gladi. Če se jim tekom dveh mesecev ne odpomore, je njihova usoda zapečatenjena. Da se prepreči ta strahovita nesreča ni potrebno nič drugega kot da se dovoli v ta namen relativno neznatna svota državnega denarja. Mi ne zahtevamo ničesar nečuvvenega. Mi prosimo za vsega skup 5 milijonov funtov. Če to dobimo, smo prepričani, da moremo do Božiča veliko storiti in da bo situacija po večini rešena. Vlade so izjavile, da nam te svote ne morejo dati.“

Vlade puščajo na ta način, da pade vsa odgovornost na dobrodelne organizacije. Jaz ne morem verjeti, da je to pravično. Pri vsem tem hočemo vseeno vstrajati pri svojem dobrodelstvu. Mi delamo kar zmoremo. Toda naše zasebno človekoljubno delo resno ogroža kampanja, ki se vodi proti nam. Ni je laži, ki bi se v tem pogledu ne širila po svetu. Spominjam vas samo na eno, kar je bilo natisnjeno po vseh listih — a ta je: da je bil prvi vlak, ki ga je poslal v Rusijo G. Huver, opljenjen od sovjetske vojske. To je bila laž, ki jo pa kljub temu ponavlja ves evropski tisk. Tudi meni so predbacivali, da sem priredil ekspedicijo v Sibirijo in so raznesli, da uvažam v deželo orožje za revolucijo. To je bila laž, ki sem jo sam bral v listih. Trdili so, da vodi ta transport moj prijatelj kanitan Sverdrup. V stvari pa je toliko resnice, da je on prodal v Sibirijo razne poljedelske stroje. To ni bilo nevarno. In vsakovrstne druge novice krožijo naokoli. One izvirajo, verojetno iz kakšne centralne agenture, pa četudi ne morem točno reči odkod. Vsekakor pa od strani, ki ji je, kakor izgleda, posebno do tega, da prepreči vsako podvzetje za rešitev gladujočih v Rusiji. Mislim da poznam idejo, na kateri počiva ta kampanja. Ona predpostavlja, da bi vsa naša akcija, če bi uspela, mogla ojačiti sovjetsko Rusijo. Jaz mislim, da je to zmotna in da eni ne bomo ojačili sovjetske Rusije, ako ruskemu narodu pokažemo, da še žive v Evropi srca, ki so pripravljena priskočiti na pomoč ruskemu narodu, ki strada.

Pa vzemimo, da bi se s tem res pomaglo sovjetski vladi. Ali je en sam član tega zbora, ki bi smel reči: Bolje je, da pomrje od gladi dvajset milijonov ljudi, kakor pa da se pomore sovjetski vladi? Naj mi na to odgovori ta zbor!

Jaz ne morem verjeti, da bi narodi Evrope vse dolge zimske mesece sedeli prekrižanih rok in mirno gledali, kako Rusija umira od gladi. Evo, kako stvari stoji! V Kanadi je bila letošnja žetev tako dobra, da bi samo Kanada mogla izvoziti trikrat več žita, kakor pa ga potrebuje Rusija, da uteši svoj glad. V Združenih državah trohni žito po shrambah in na farmah, ker ni kupca za ono, kar je ostalo nad potrebo. V Argentini so skladišča koruze tolikšna, da ne vedo, kaj bi z njo; s koruzo kurijo loko-

Minister za socialno politiko postane (po „Jutru“) dr. Gregor Žerjav. Dejavci pristopajte k demokrati delavski zvezi, da boste dolgo živeli in se vam bo dobro godilo na zemlji.

motive, ker ne vedo, kako bi jo sicer drugače porabili. A med Evropo in Ameriko leže ladje brez posla in opravila — med tem ko na drugi strani umira 20 do 30 milijonov ljudi gladi. Poglejmo dejstvom v obraz. Vlade ne morejo dati pet milijonov funtov, ne morejo jih dobiti v tem času, vse skupaj ne zmorejo svote, ki bi prilično zadostovala komaj za eno vojno ladjo. V Ameriki pa trohni žito, ki ga nihče ne potrebuje.

Ali je mogoče, da bo ostala Evropa mirna in da ne more storiti ničesar, da bi to hrano prenesla in ope ljudi tam rešila? Jaz ne verujem v to. Uverjem sem, da bodo evropski narodi svoje vlade prisilili, da spremene svoje odloke. Smatram, da se bo večji del vlad, ki so danes tu zastopane, pridružil onim, ki so nekaj že storile v tem pogledu. Hočem Vas spomniti, da so nekatera mesta že dala pomoč. Dovolj je, če vsaka žrtvuje vsaj toliko, kolikor stane en bataljon vojakov, pa se bo nabralo toliko, kolikor je potrebno. Ali je res to nemogoče? Če je to res, naj povedo odkrito in naj prenehajo sklicevati odbore in seje in voditi prazne razgovore, dan za dnem, mesec za mesecem, med tem ko ljudje umirajo gladi.

Mandat, ki sem ga prevzel in za katerega delam, obstoji v tem, da brez popuščanja pozivam na pomoč vse vlade sveta. Tu kar se tiče mene, nočem popustiti in bom vse storil, da se dežele Evrope zavedo ter se tako prepreči največja strahota v zgodovini sveta. Pa naj ta skupščina sklene kakoli, nekaj bomo že mogli storiti, da ublažimo to strašno nezgodo. Toda stvar je nujna in izdržati bomo morali grozovito tekmo z rusko zimo, ki brezglasno, toda stalno prodira od severa. Kmalu bodo v Rusiji zamrzile vode in transporti bodo zastajali v globokem snegu. Kaj bomo dopustili zimi in mrazu, da ugluš za vedno glasove teh milijonov, ki se k nam obračajo za pomoč? Še je čas, pa veliko ne.

Poskusite si predstaviti, kaj bo, ko nastopi resno ruska zima, pa ne bo hrane in se razkropi celo prebivalstvo po deželi, da išče kruha. Kadar začne na tisoče ljudi, žen in otrok padati in zmrzavati v ruskem snegu. Poskušajte si predstaviti, kaj to pomeni. Če ste kdaj vedeli, kaj se to pravi, boriti se proti gladi in grozovitostim zime, tedaj boste to razumeli in vedeli, kako bo izgledala Rusija. Prepričan sem, da ne morete ostati mirni in hladnega srca reči: da vam je sicer žal, da pa ne morete pomagati.

V imenu človečanstva, v ime vsega, kar je veliko, sveto, vas zaklinjam, vse Vas, ki imate sami žene in otroke, da presodite, kaj znači to dopustiti propad milijonov žen in milijonov otrok. S tega mesta Vas pozivam, vlade in narode Evrope in ves svet, da pride na pomoč. Priskočite na pomoč, da se pozneje ne boste kesali.“

Tako je govoril dr. Nansen. Mož se je zmotil, zakaj „Zveza narodov“, ki je zgolj paradna organizacija kapitalističnega imperijalizma, ni storila ničesar. Ona pusti umirati ruski narod i dalje. Odločno pa je dr. Nansen zavrnil en član te visoke skupščine in to je bil — delegat kraljevine SHS, naš jugoslovanski poslanik in diplomat ter morda naš bodoči zunanji minister, g. Spalajkovič. Tudi on je imel pri tej priliki govor in je rekel doslovno:

„Bolje je, da umre dvajset milijonov ljudi gladi, kakor pa da bi se pomagalo sovjetski vladi.“

Upajmo, da ruski narod ne bo klical radi teh besedi kdaj našega rodu na odgovor.

mesto bivšega deželnega odbora in ki je upravljalta bivšo deželno, takozvano avtonomno premoženje. Glede Štajerske, katere bivši deželni odbor je ostal v nemškem Gradcu, toraj izven naših državnih mej, pa so se določile neke osebe, menda v Celju, z nalogo, da izvedejo likvidacijo. Likvidacijska komisija v Ljubljani je bila pozneje razpuščena in na njeno mesto je stopil od deželne vlade imenovani „sosvet“ pri notranjem oddelku pokrajinske uprave v Ljubljani. Kako se to nekdanje „avtonomno“ premoženje danes upravlja, to nam je ostalo prikrito. Le to smo čuli, da je ta „sosvet“, baje sklenil prodati Završnico in vodne sile bivše kranjske dežele nekemu zasebnemu konzorciju, ki mu stoji na čelu menda ravnatelj „Strojnih tovarn in livaren“ gosp. inž. Vidmar. — Tudi na Štajerskem je prišlo veliko bivše deželno premoženje (Rogaška Slatina, Dobrna itd.) v skupno državno last. Kako in če se je izvršila likvidacija tudi v Gradcu, ne vemo.

Vzemimo sedaj primer, da se izvedejo „oblasti“, kakor jih predvideva Vidovdanska ustava. Na teritoriju bivše Kranjske bo nastala „Ljubljanska oblast“ in na teritoriju bivše Štajerske „mari-

borska oblast“. Te oblasti, ki naj bi v nekem pogledu nadomestile nekdanje kronovine, bodo seveda potrebovale tudi kakšno premoženje. Te „oblasti“ bodo imele svoje skupščine, svoj proračun in sploh svoje — potrebe, če bodo hotele živeti.

Nastane pravno vprašanje, ali niso te „oblasti“, če se bodo vzpostavile, dednje nekdanjega avtonomnega premoženja? Na pr. „Ljubljanska oblast“ ima pravico, da si vzame nekdanji deželni dvorec (danes univerza) ljubljansko bolnico itd. Na Štajerskem pa bi „marihorska oblast“ sledila bivši kronovini v posesti Rogaške Slatine, raznih bolnic, vojašnic itd.

Po našem naziranju mora pripasti vse bivše deželno avtonomno premoženje novim „oblastim“, ako se iste ožive in ne ostanejo na popirju. Prav bi bilo, da se o tem začne razpravljati in da tudi praktični juristi povedo svoje mnenje. Mi mislimo, da bodo glede tega premoženja nastali v doglednem času še veliki prepri med celokupnim državnim erarjem in novimi „oblastmi“, ki jih nameravajo poklicati v življenje in med — reparacijsko komisijo!

Dnevne vesti.

Tsem svojim naročnikom, sotrudnikom in prijateljem želimo srčne in vesele božične praznike.

Uredništvo in uprava „Autonomista“.

Naznanilo. Zaradi božičnih praznikov izide prihodnja številka našega lista šele na dan po sv. Stefanu, t. j. 27. decembra.

Ime našega lista. Od več strani smo prejeli dopise in vprašanja, če hočemo res spremeniti ime našega lista. Z druge strani zopet nas vprašujejo, če bo res nehal list izhajati z novim letom. Na vsa taka in slična vprašanja odgovarjamo: **Imena listu ne bomo izpremenili, ker ne vemo, zakaj? Izhajal bo list tudi po novem letu** na veliko „veselje“ naših političnih nasprotnikov in ostal bo to, kar je: neodvisen list in neizprosen kritik vseh, ki to zaslužijo. Poseben poziv na naše naročnike in prijatelje ob priliki novega leta priobčimo v prihodnji številki.

To je dobra. Te dni se je mudil v Ljubljani neki gospod iz Zagreba, zdravnik po poklicu. Pravi nam je: Naša centralna uprava je uprav klasična. To se vidi iz tegale primera. V Zagrebu imamo tudi eno porodnišnico. Ali veste, kateri resort jo upravlja? Vi mislite gotovo, da spada pod zdravstveni odsek, ali socijalnopolitični odsek ali notranji morda... Ne uganete za sto cekinov. Porodnišnico upravlja pri nas v Zagrebu — odsek za prosveto in vere! — Op. uređ. Prepričali smo se, da je to resnica.

„Novi Zapiski“, mesečna revija, izide začetkom januarja z jako raznovrstno in lepo vsebino. Ljudje, ki se zani-

urad v Noršincih pa naj svoj post preloži na drug dan, ko ne bo uradnega pregledovanja. (Halef-agi): Vstavi za ta teden višje dnevne v račun in povrh za Zulejko in Solimo.

Hasan: Odmah, velmožni paša! (Hoče oditi.)

Gregor-beg: Odmah, velmožni paša! (Hoče pisati.)

Halef-aga: Odmah, velmožni paša! (Hoče oditi.)

Fatima: Stoj, Hasan! (Vseh oči se uprejo v Fatimo, paša se sunkoma obrne.) Avtomobilov ta teden sploh ni treba! In ti, Gregor-beg, počakaj s programom! Ta teden se ukine uradno pregledovanje občinskih in cerkvenih uradov. In ti, Halef-aga, nikar se ne trudi z računi! Ker sama ne morem biti zraven, Zulejke in Solime pa ne pustim z Vami, bo cel teden pust. Ko ozdravim, naročim avtomobile, napravim program in račun me sama in uradno pregledovanje se nadaljuje. (Vsi dostojanstveniki s pašo vred se vržejo na trebuhe razven zaptij.) Salem alejkum! (Mir z vami.) (Gre.)

Zaptije: Alah je velik in Mohamed je njegov prerok!

Zavesa pade.

Kmetje (zunaj): In to vse naj plačujemo mi?

majo za naše slovenske probleme v sedanjem času, opozarjamo na to publikacijo.

Občinski svet v Mariboru je sprejel resolucijo za razdelitev Slovenije na dve „oblasti“. Svoj sklep so Mariborčani utemeljevali s tem, da je Prekmurcem v Ljubljano predaleč. Kakor izvedemo, bodo občinski sveti v Celju in Ptuj na svojih prihodnjih sejah sklenili razdelitev Slovenije na 4 „oblasti“, ker imajo Prekmurci v Ptuj mnogo bližje kot v Maribor in Celjani imajo do Celja bližje nego do Maribora. Kadar bodo pa naši kmetje milijarderji, bo imela vsaka kmečka hiša svojo oblast, ker bo vsak imel do sebe samega najbližje. Drago bo sicer prišlo, če bo moral rediti vsak kmet svojega pokrajinskega namestnika in 5 vrst načelnikov, ampak blizu bo, kar v dobi dragih podplatorv tudi ni brez pomena.

Invalidski dokumenti. Oddelek za socijalno politiko pokrajinske uprave v Ljubljani razglašala, da veljajo od 1. januarja 1922 dalje edinole sledeča invalidska izkazila: 1. Za stalne invalide „Invalidsko uverenje“ ali „Invalidsko izpričevalo“; 2. za one, ki jim je bila invalidnost priznana le začasno, „Privremena objava“ ali „Začasna objava“; 3. za one, ki so se priglasili k pregledu, a jim ni bilo priznana obeležje vojnega oziroma vojaškega invalida, „Rešenje“. Opozarjamo vse urade, javne in dobrodelne korporacije na to, da ni več smatrati invalidom onih oseb, ki bi se izkazale z drugimi dokumenti od katerekoli oblasti. Vsi dosedaj običajni invalidski dokumenti se proglašajo od 1. januarja 1922 dalje neveljavnim.

„Autonomisti so se izkazali.“ „Slovenec“ je priobčeval pretekli teden serijo člankov o nameravani centralistični upravi in o samoupravi, kakoršno nam je namenila in naklonila centraldemokratska gospoda. O teh člankih je objavilo centraldemokratsko „Jutro“ „politično beležko“, kjer pravi med drugim: „Autonomisti so se torej zopet enkrat izdali, da so res separatisti.“ — Kar se tiče večnega očitka „separatizma“, moramo „Jutru“ povedati: prvič, da nas očitane separatizma prav nič ne boli; mi smo doslej sami razna očitanja takoj vzeli nase in smo se sami imenovali (z ozirom na razne psovke) brez vsakega strahu „prevratne elemente“, „rdeče jezuite“ itd. in se bomo imenovali z isto lahkoto tudi „separatiste“. Drugič ne vemo, kaj „Jutro“ pod „separatizmom“ razume? Če misli, da je „separatist“ vsak, kdor zahteva avtonomijo (ali celo federacijo!), mu moramo že povedati, da se nahajamo v dobri družbi. Taki „separatisti“ so ruski boljševiki, so Nemci, so Angleži, so Amerikanci. Če pa misli, da hočemo od Jugoslavije proč, moramo pa že priznati, da „Jutro“ našo moč precenjuje. V tem slučaju bi morali najprej Jugoslavijo razbiti. Če nam pa pripisuje že tako moč, da lahko Jugoslavijo razbijemo, se za to priznanje toplo zahvaljujemo. Mi sami doslej tega še nismo vedeli, da smo že tako močni. Mi smo vedeli le toliko, da brez skrbi

lahko prenašamo meglene „Jutrove“ psovke, ker se zanje sploh nihče več ne zni. Če bi „Jutro“ bilo glasilo radikalcev, bi bila stvar druga; mrtvih nas pa ni strah.

Hišni posestniki v Sloveniji so začeli preko svojih organizacij veliko akcijo, da postanejo v svojih hišah zopet popolni gospodarji. Gibanje hišnih posestnikov pa ima, kakor govore ljudje, tudi političen pomen.

Pismo upravnega uradnika. Po belgrajski „Politiki“ posnemamo: „Bil sem uradnik v malem mestu v Južni Srbiji, potem sem bil premeščen v Belgrad in sedaj sem uradnik v nekem mestu v Vojvodini. V Južni Srbiji je veljalo 15 kil kruha (pol kile dnevno) 37 dinarjev, 60 porcij jedi (30 obedov in 30 večerij) 240 dinarjev, mesečna soba 60 dinarjev, 15 litrov vina 120 dinarjev, 30 jajc 12 dinarjev — vsa najpotrebnejša živila so veljala torej okrog 500 dinarjev (ali dva tisoč kron) mesečno, dočim je znašala moja plača z dokladami vred okrog 2000 dinarjev mesečno. — V Belgradu sem plačal: 15 kil kruha 64 dinarjev, 60 obedov in večerij 390 dinarjev, mesečna soba 600 dinarjev, 60 kav 60 dinarjev, 15 litrov vina 150 dinarjev, 30 jajc 60 dinarjev, skupno torej okroglo 1330 dinarjev mesečno. Plače pa sem imel mesečno 1300—1350 dinarjev. — V Vojvodini pa velja: 15 kil kruha 75 dinarjev, 60 obedov in večerij 330 dinarjev, mesečna soba 100 dinarjev, 60 kav 60 dinarjev, 15 litrov vina 150 dinarjev, 30 jajc 75 dinarjev. Pisec pisma dostavlja tem računom: Mnogo sem razmišljal o teh razlikah, toda koncem koncev sem se le čudil, zakaj se uradniki tako krčevito branijo iti v Macedonijo.“ — Mi bi neznanemu piscu vsaj glede mnogih slovenskih uradnikov na njegovo razmišljanje odgovorili, da se branijo Macedo-

nije in Južne Srbije, ker so — centralisti...

Za smeh in kratek čas. Mariborski list „Volksstimme“ piše v svoji 99. številki o boju za samostojno mariborsko oblast med drugim sledeče: Allein das Volk hat das Recht sich darüber zu erklären, ob es noch gewillt ist den Sklavendienst den Ljubljaner zu verrichten.“ Nemščina, gospodje — kaumgenügend! Demagogija — vorzüglich!

Srečni kmetje. V nekem belgrajskem listu čitamo, da je nedavno poslal visok uradnik nekega belgrajskega ministrstva vagon drv v Kragujevac za svojo rodbino, ker kmetje iz kragujevske okolice ne vozijo več drv v Kragujevac. Kmetje imajo toliko denarja, da jim ni treba več sekati drv v snegu, ampak si izbirajo ložja dela. — Bog ve, če je tudi v Sloveniji mnogo kmetov, o katerih bi sedalo zapisati, da so „puni para“ (polni denarja). Naš kmet ima dovolj denarja le, če ga kdo pošlje iz — Amerike!

Čuden pojav. Ko je izbruhnila okoli 4. decembra v Belgradu vladna kriza, se je dvignila vrednost naše krone v Curihu od 1.50 na 2.05. Sto naših kron je bilo vrednih 2 švicarska franka ves čas, dokler je trajala kriza. Kakor hitro pa so listi raznesli vest, da se bliža kriza svojemu koncu in da pride na krmilo zopet stara vlada, je vrednost krone zopet padla na 1.95! To je zanimiv pojav. Normalno je, da vrednost denarja v času krize pade, in ne obratno. Iz tega pojava je mogoče sklepati le, da tudi inostranstvo pričakuje izboljšanja razmer v naši državi od nove, ne od stare radikalno-demokratske vlade.

Nemiri v Berlinu. V Berlinu so se ponovili draginjski izgredi. To pot so zlasti mladi delavci plenili večinoma starinarje. Policiji se je kmalu posrečilo vzpostaviti red.

Gospodarstvo.

Milijonarji.

Pred vojno je bil milijonar v Sloveniji velika redkost. V Ljubljani je bilo njihovo število manjše kot je prstov na obeh rokah, v Mariboru istotako in ostaneček je bil redko posejan po celi deželi. Kjer je živel kakšen tak gospod, se je o njem govorilo daleč na okrog z nekim svetim strahom, kakor ga jma človek navadno pred veliko, nevidno močjo. Srečnega lastnika oboževanega milijona so eni zavidali, drugi občudovali, vsi pa so se mu priklanjali do tal, kjerkoli se je pojavil. Beseda milijon je delala čudeže v človeških srcih in jih je tudi lahko. Le pomislite, kaj je to bilo! Na samih obrestih je vlekak tak človek letno 40.000 kron, torej toliko, kolikor je prejema avstrijski minister z vsemi dokladami vred. Navaden delavec ni zaslužil na leto niti celih tisoč kron, milijonar pa je razpolagal z obrestmi, za katere je moral delati 50 ljudi skozi celo leto in še je bilo vprašanje, če bodo spravili skupaj to, za kar milijonaru ni bilo treba migniti niti z mezincem.

Tako je bilo pred vojno. Po vojni je postalo vse drugače. Vojna je uničila neizmerno mnogo blaga. Pomisliti je treba le, koliko z velikim trudem izdelane municije se je razletelo v zraku, koliko ljudi z zdravimi delavnimi rokami je bilo pokončanih ali pa za vsako produktivno delo postalo nesposobnih zemlja je ostajala pusta in neobdelana, fabrike so mirovale, a glej čudo — število milijonarjev je narastlo čez noč na stotine, tudi v Sloveniji!

To je čuden pojav in nenormalen, toda le navidezno. Mi vemo, da je denar (namreč pravi denar) blago, oziroma nakaznica na neko gotovo količino tega ali onega blaga. Vojska je pa blago pobrala in požrla, število nakaznic na blago (denarja) pa je silno pomnožila. Nakaznica na blago, ki ga ni več tukaj, pa ni nič vredna. Nekoliko je vredna le še kot nakaznica na blago, ki bo v doglednem ali nedoglednem času zopet tukaj.

Dokler so izdajali nakaznice na blago v zlatu, so bile nakaznice nekaj vredne, ker se jih ni dalo poljubno pomnožiti in je moralo njihovo število ostati omejeno že z ozirom na omejeno količino zlata, ki se nahaja na svetu. Odkar pa so začeli izdajati na papir tiskane nakaznice na blago, ki so jih zaradi obilice papirja lahko poljubno po-

množili, je vrednost takih nakaznic padla skoraj na ničlo. Če nakažem svojo hišo samo enemu človeku z eno nakaznico, je ta nakaznica toliko vredna kot hiša; če pa napišem sto, tisoč, ali deset-tisoč takih nakaznic, in sicer vse na eno in isto hišo, potem je jasno, da je vredna ena taka nakaznica ne več cele hiše, ampak le njen stot, (tisoči ali deset-tisoči) del.

Naši novi milijonarji imajo večinoma take nakaznice, ki se ne glase vsaka posamez na eno celo „hišo“, ampak samo na jako majhne dele „hiše“, mogoče niti ne na košček strešne opeke več! Z drugimi besedami: Naši novi milijonarji niso več milijonarji v zlatu, ampak milijonarji v zmečkanem papirju, ki je sicer še vedno dober, če ga je za 1 milijon, ampak zlata le ni več!

Vrednost papirnatih nakaznic na blago z ozirom na zlato določujejo na posebnih tržiščih, t. j. na borzah. Zlato svoje veljave ne menja (oziroma jo menja zelo malo), ker je stalna količina, ki se ne da ponarejati in poljubno pomnožiti kakor n. pr. kak poljski pridelek, ki ga lahko nasadim mnogo ali pa nič. Zato nam služi zlato kot merilo za vrednosti. To mednarodno priznano merilo nam pravi, da je sto naših papirnatih kronskih nakaznic na blago vredno toliko, kakor dve nakaznici v zlatu (v resnici še nekaj malega manj).

Kdor ima torej danes milijon kron, t. j. milijon kronskih nakaznic na blago, jih ima le — v papirju. Količina blaga, ki ga dobi za ta kup papirja, je ista, kakor če bi imel milijon krajcarjev v zlatu, t. j. starih, dobrih 10 tisoč goldinarjev. Takih ljudi pa, ki so imeli pred vojno po 10 tisoč goldinarjev premoženja, je bilo v Sloveniji tudi že pred vojno skoro toliko, kakor je danes — milijonarjev.

Zato naše spoštovanje pred milijonom, namreč pred današnjim papirnatim milijonom ni več toliko, kakor je bilo pred vojno pred zlatim milijonom. „Zlati“ milijonar si je lahko privoščil avtomobil, „papirni“ se pa še z „bagerlom“ ne bo dolgo vozil. Kdor hoče veljati tudi danes za „zlatega“ milijonarja v kronah, mora imeti vsaj 50 do 60 milijonov v papirju, če ne več. Takih milijonarjev je pa malo v Sloveniji in še manj je milijonarjev v starih (zlatih)

goldinarjih — tak bi moral imeti danes precej nad 100 milijonov papirnatih kron.

Če poznamo to razmerje na eni strani, na drugi pa zopet vidimo, da se cena blagu z ozirom na zlato ni skoro nič spremenila (ali prav malo), se moramo vprašati: Zakaj pa potem ne zamenjajo ničvrednih papirnatih nakaznic tako, da bi za eno novo dali 50 ali 100 starih? Ali ne bi bilo vse eno, če dobim namesto 3000 kron mesečno 30 gol-

dinarjev, in plačam za liter vina namesto 36 kron 36 krajcarjev? Če bi prišlo do take zamenjave, vsaj ne bi bilo treba pisati zastoj toliko nič!

Do take zamenjave ne bo zlepa prišlo. Če se posreči državam vsaj sedaj ustaviti tiskanje novih papirnatih nakaznic in dvigniti produkcijo, potem je jasno, da bo tudi na eno sedanjo papirnatu nakaznico odpadlo več blaga, da bo torej tudi sedanja malovredna papirnatu nakaznica v doglednem času vedno več

vredna. Zlate višine seveda ne bo še tako kmalu dosegla, dvigniti se pa utegne toliko, da bodo postali papirnatu milijonarji vsaj niklasti ali bakreni, če ne celo srebrni. To je pa čisto drugačno razmerje in kdor lahko čaka, bo tak proces tudi dočkal. Najlozje pa čaka tisti, ki ima milijon, čeprav samo — papirnat.

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

OGLASE

za vse tu- in inostrane liste odpravi po originalnih cenah in najboljše

oglasni zavod Fran Vorsič, Maribor
Cankarjeva ul. 15. Sprejmejo se vestni akviziterji pri dobrem stalnem zaslužku.

POZOR! Božična in novoletna darila POZOR!

si oglejte samo pri

manufakturnem oddelku Gospodarske zveze, Dunajska cesta šte. 29, na dvorišču.

Velika zaloga sukna za moške in ženske obleke in najlepša izbira vsakovrstnega spodnjega perila za moške, ženske in otroke.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana, Nunska ulica 1.

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilnici v Ljubljani

poleg nunske cerkve
regij. zadruga z omejeno zavezo.

Hranilne vloge se obrestujejo s

4%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka. :: Hranilne vloge se lahko vplačujejo potom poštno ček. urada, vlagateljem so položnice brezplačno na razpolago. Posojila na zemljišča, zaznamo na službene prejeme, proti poroštvu itd. Prodaja srečk državne razredne loterije.

Vplačana d. in glavica
K 30.000.000 —

SLOVENSKA BANKA

Telefon št. 567.
Ček. račun št. 12 205

LJUBLJANA, Rakev trg 10, nasproti „Mestnega doma“.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem računu.

Ima posebni ameriški oddelk in prvovrstne zveze z inozemskimi bankami.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Jugoslovanski kreditni zavod

Marijin trg 5 Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murški Soboti in Doljni Lendavi.

obrestuj hranilne vloge in vloge na tekoči račun
Ustanov. septembra 1919.
Prometa v lanskem letu nad 128.000.000 kron

4 1/2%

čistih brez odbitka rentnega davka.

Nenosredno pod državnim nadzorstvom.

Kapital: K 20.000.000

Slov. eskomptna banka

Rezerve o vog K 6.000.000

Podružnice:

Novomesto in Rakek. Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut — Eskompt menic, terjatev, faktur. Akreditivi — Borza.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 21.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 38/1.

Telefon št. 21.

(začasno v prostorih Zadružne zveze).

Podružnice: Djakov, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled. Interesna skupnost z Svepčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu ter z Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.